

Latweeschu Awises.

Nr. 48. Zettortdeena 1ma Dezember 1849.

Sinna pahr itt jaunu grahmatu.

Potlabban Rihgå tikké gattawa jauna grahmata, ar schahdu wirsraakstu:

„Schweidlera Maria. Stahsts, kas parahda, kahdas breefmas dascham usgahje tannis laikös, kad laudis stipri turrejahs pee mahnu-tizzibas. Latweeschu wallodå ap-gahdahts no A. Leitan. Rihgå, 1849.
112 lappu pusses 8niski.

Schis irr tas stahsts, no ka preefsch dascheem gaddeem Latweeschu draugs daschas nodallas dewe laffit un us ko laffitaji welti nogaidijahs, gribbedami to stahstu wifszaur sinnaht. Schinni grahmatu nu irr tas pats stahsts no weenas weetas un itt pilnigi laffams un mehs no wiffas firds wehlaam, kaut arri ar scho laimetobs isnihzinaht kahdu daltu no teem mahnu-paleekeem un no tahs mahnu-tumfibas, kas wehl muhsu laikös — Deewam schehl! — daschus lautinus faista! Schweidlera Maria arri preefschlaikà tahdas blehnas tizzeja, gan nedohmadama, ka winna patte dabbuscheht tohs auglus baudiht, ko schahda tizziba dohd. Slawehts Deews, ka muhsu laikös wairs ne-weens teefas-kungs naw, kas tahdas blehnas tizz, un ka arri wairs ne kur pee Kristigahm tautahm naw tahdi likkumi, kas parwehl rag-ganas fadedsinaht. Un wiands tumfchöls laikös ta notikke it tépat muhsu Kursemme. Kas to ne gribb tizzeht, lai laffa Latweeschu awises no 1832tra gadda to stahstu „no wezzas Ruschkenes.“ Arri muhsu deenäs wehl deesgan Tschig-ganu bahbas apkahrt wasajahs, kas teem tum-scheem lautineem melle schahdus tahdus neekus un pestelus eerunnaht, lai zaur to jo labbaki warretu schohs kraupt un aplaupiht. Un, woi tahdu wehl truhkst, kas winnahm tizz? Af,

ir wehl tahdi lautini, kurru firdis Jesus kai-dra gaifma naw eespihdejuse, jeb kas tihschä prahtha tai pretti stahw un mihlaki pinnahs ar tumfibas pinnekkeem! — Schis stahsts pahr Schweidlera Mariu irr weens no teem wiffaukakeem, kas libds schim Latweeschu wallodå laffami. Dabbujams tapat Rihgå pee krohna-grahmatu drilletaja, ka arri Telgawå pee Steffenhagen kunga un pee grahmatu pahreweja Reyher, un eefests makfa tikween 25 kap. fudr.

*

Kà teefas skrihweris us waffaras svechtkeem isjahjis un drihs mahjå nahzis.

Waffaras svehtku festdeena jau bija atnah-kuse, un zaur ne apkohptu teefas namma lohgu jauns skrihweris flattijahs, preezadamees par to jaunu rihtu, kas to semmi atspirdsinaja. Tannis dahrsös, kas ne tahlu bija, lagsdi-gallu dseefmas atskanneja; tur us uppes rihta wehjisch to kuggu wimpelus (flagges), kas tur lehni gahje, kustinaja; leelzelsch bij lauschu pilns, kas us to jauku deenu preezadamees, sawu rihta dseefmu dseedaja; nahburgu zeemös no basnizu tohrneem swannijs, tohs gaidamus svehtkus pafluddinadami, un pahr scheem dschwes feijjem gaifchi padebbefchi lehni gahje, itt ka gribbedami to leelu kalmu gallus svehtiht un puschkoh.

„Es preezajobs us scheem jaukeem un svehtteam waffaras svechtkeem,“ fazzijs teefas skrihweris pats pee fewim, „us kurreem ta dabba ar seedeem nn meijahm puschkojahs; ta augliga wehsma, ka Deewa dwascha, wiffus augmus un druwas atspirdsina, un wiss, kam dwascha irr, to kuuugu flawe. Ak kaut es tik

drihkstetu schoreis to ne apkohptu istabu atstaht un aiseet, zif tahlu ween patihkams buhtu."

Tad teefas preekschfehdetajs gahje kambari, dewe sawam strihwerim labbu rihtu un fazzijs: „Draugs, juhs jau ilgi un ustizzigi effat rakstijuschi, beidseet nu rakstiht, leezeet teefas grahmatas pee mallas un svehtieet sveht'wakkaru. Juhs jau daudsreif ar schehlumi effat ahrā stattijschees; jo es juhs usstattidams tuhlin to noprattu. Zahjeet ar mannn sirgu, un nemmeet bes ta wehl tohs dseltanus sirgus us zeltu lihds, tee juhs usturrehs.“ To fazzijs winsch tam slaitija b spihdedamus selta gabbalus us galdu un fauze zaur lohgu:

Jahn! dohd sirgam barribu preekschā, un dohd arri lihds, jo teefas strihweris us dauds deenahm isjhabs! — Jaunais wihrs tam teefas preekschfehdetajam par to pateize, un sirgam muggurā uskahpis, ar preezigu firdi jahje, kamehr nu wianam patikke. Ak kā winsch preezajahs pahr teem atspirdsinateem dabbas jaukumeem! winsch ne warreja deesgan noskatties us kalneem un us eeleijahm, us laukeem un mescheem un us to leelu uppi, kas tur tezzeja! „Ja!“ issfauze winsch firdi kustinahts, „nu irr tee svehti wassaras svehtkeem, kur rōs Tu, Debbefs-Tehws, arweenu wehl sawu svehtu Garru pahr wissu paauli isleiji.“

Kā winsch jau kahdu stundu jahje, kamehr winsch pee kahda masa weentula weefu namma peejahje, kur labbi warreja apkohpt arri sawu sirgu, ar ko bija jahjis us wassaras svehtkeem. Jauna, smukka meitina wianu laipnigi prafija, kas wianam patihkoh, un tad atneffe maijsi, ko sirgam doht, un pats uhdeni smehle is akkas, ar ko sirgu padsirdinah. Kamehr wianam to sirgu dsirdinaja, tas teefas strihweris nomannijs, ka, lai gan mihliga un laipniga islikkahs un preezigu waigu rahdija, to mehr assaras winnas azzis spihdeja.

„Tu gan raudi, mans mihtais behrns!“ runnaja tas laipnigi, „woi tu ne mas ne preeza-jees us scheem wassaras svehtkeem?“ — Ta meitina tam us to ne ko ne warreja atbildeht; tad tas teefas strihweris fazzijs: reds', zif

daila un jauka irr ta deena — es esmu lohti preezigs un wissu labprah ar preeku usstattu! stahsti man sawu waijadisbu; warr buht, ka warreschu tew palihdseht un terwi eepreezinah.

Ta meitina grohsija sawu galwu un eefahze gauschi raudaht: „ak!“ winna beidsoht fazzijs, „tur mans neredsigs tehws eet ar leggeem; winsch wairs to gaismu ne reds, kas wianu eepreezina; winsch ne preezajahs wairs ne us kahdeem svehtkeem, jo wianam arri tas waijadisigs spirgtums truhfst. Tee laiki irr gruhti, bet zilwei irr ne schehligi; un lai gan es kā kahda kahrtneeze strahdaju, un zif warredama peetaupu, tomehr ne warru wisszaur tilt; parradi eet wairumā, wissadas waijadisbas papilnam rohdahs, un parradneeki schoricht pehdigo gohtinu atnehme kihlahm. Tehws to wehl ne finna, jo tad, kad tee parradneeki patlabban to gohtinu atnehme, winsch ilgojahs pehz filtu peemu — es wianam tik aukstu akkas uhdeni warru pasneekt.“

„Tu, mihtais Deewos!“ fazzijs teefas strihweris pats ar fewi runnadam, „ta debbefs, taws gohda krehslis, irr pilna jaukumu un faules spihduma, ta semme, taws kahju pamflis, irr pilna seedu un no tahs tew atskann slawas dseefmas, un schai deerwabihjigai firfnnai behdas buhs nogrimt um schahm daitahm aztinahm affaras raudaht?! — Es esmu paschā laika atnahzis — ardeerwu, juhs leelee kalmi! ardeerwu, tu leela uppe! schē esmu panahzis un atraddis, ko us wassaras svehtkeem jahdams wehlejohs!“ — un to fazzijs, tai apbehndinatai meitinai tohs b selta gabbalus faujā eelizjis, jahje preezigs prohjam. —

„Ak brihnum!“ issfauze teefas preekschfehdetajs, kad tas ohtrā rihtā teefas strihwerti basnjā satikke, „woi juhs jau mahjā? Jums buhs jaht Deewa dailus raddijumus apraudsiht un nē mahjā sawu laiku pawaddiht!“

„Ai, es arri esmu jahjis,“ atbildeja teefas strihweris, „es esmu dauds labba redsejis, warraki, ne kā dohmaja redseht. — Valdees Jums par to, ka Juhs gahdajat, ka warreju isjaht!“ un dseesmu grahmatu usschlihris,

dseedaja preezigs ar swehtu apdohmu scho rihta
dseefmu: „Ta pirma deenas stundina Lai sweh-
tita irr Deewam; Dseed', dwehfel, jaunā
mohdribā, Dseed' flawu Dabbefs. Tehwam!“

M. 3.

Mahtes mihlestiba.
(Stattees Nr. 47. Beigums.)

Defmita dseefma.

Pehz brihscha nahwe teiza ta:
„Schè tewim towas azzis abbas!
Es schonakt tahs no esera
Gessrejoju. Skat kahdas labbas,
Un kohschas winnas iestattahs;
Es ne sinnaju, ka tahs towas,
Schè, nem nu atkal tahs ka sawas,
Tahs palikkuschas spohschakas.

Nem tahs, un taisni eestathee,
Tal dñttā alkā, kas schè preekschā,
Un wehrā leez, kas rohdisees
Tew paschā dibbeni tur eetschā,
To tu tur eraudsi, ko
Ne weens wehl, lai kaut kahds tas bijis
Ne muhscham newaid eraudsijs,
Neds arri sapnōs nomannijs to.

Tur tu to sapraast dabbusi,
Ka fuktas tohp schihs pukkes abbas,
Ko abra israut gribbeji,
Un kahdas winnahm abbahm dabbas;
Tur klah art, ka teem zilwekeem
Kam winnas ang, us preekschu klahsees.
Kursch nelaimi, kursch laimi krabsees,
Kam preeks, kam behdas buhs no teem.“ —

Tahs alkas paschā dsillumā
Ta mahte stottijahs nu eekschā:
Un abju pukku buhschana
Tur stärdri rahdiyahs tai preekschā:
Ta weena staisi seedeja,
Un islikahs, it ka ta nessoft
Dowds laimes posaulē un effoh
Tahs ihstens preeks un dsichroba;

Bet ap tahs obtras seedineem
Bij' firdehst, krusis, behdas, gaudas,
Ar wisseem pasaul's-gruhtumeem,
Un ruhltas assaras un raudas. —
„Un obbas tahs irr Deewa prabts!“ —
Ta nahwe runnoja us winnas; —
„Nei schè, neds kur bes winna siunas
Ne weenam krisi warr mattisch kahds!“ —

„Bet kurrai no schihs pulkitehm
Tur alkā seed ta lablahschana?
Un kurrai ar tahm nelaimehm
Irr apkrauta ta seedeschana?“ —
„Ta mahte nahwei waizaja,
Un no puhtahs ar geuhu prabtu:
„Deewos siabri mannam behrnam klahu!“ —
To sazzij'se ta raudaja.

„To es tew sazzijt newarru;“ —
„Là nahwe sazzija us winnu; —
„Bet tik dauds tewim stahstischu
Wehl par scho apflehpjamu sinnu:
Lahs weenäs pukkes = lichtenis
Bij' towas behrna dñshwes-deenas.
Ra klahs tam eelsch tahs ik weenäs,
To Deewos tew taggad rahdijs.“ —

„Kursch irr mans behrns ?!“ — ta eesauzahs
Ar bailehm mahte, — „Ko ar makti,
Dauds gruhtibas nebihdamahs,
Es meklejuse zauru nahti?“ —
To nahwe, mannim pastohst!
Neds meeriga, neds kluffa kluhschu,
Lihds dsirdejuse no tew buhschu,
Kursch manna behrna lichtens bij.“ —

Un nahwe winnaai atteiza:
„To newaru es, mihiha seewa!
Ne wahrds man brihw nam teilt no ta,
Kas aisleegts man no pascha Deewa.
Bet tilkai schahdu padobmu,
Ka nahwe doht es tewim warru,
Kas apmeerinahs tawu garru,
Un rahdihs Deewa mihibu:

No kurras pukkes-lichtena
To seedu-twaiks us augschu zellahs,
Un no tahs alkas-dsillumā
Tew turak apkahrt galwas mellahs,
Los tarva behrna lichtenis! —
Nu wairs ne wahrdu tewim teekschu,
Un azzu-mirkli darriht steigschu
To, ko mans Deewos man nolizzis!“ —

Un mahte ohtri atgreesahs
Pee alkas — stottijahs tur eekschā.
Un til ka winnaai rahdiyahs
Lee abbi lichteni tur preekschā,
Lad no ta behdu lichtena
Lumsch grubtais twaiks us augschu zellahs,
Un maheti apkahrt galvu wehlahs,
Ka schauschalas to pahrnchma.

Kad to nu mahte redseja,
Tad behdigia us zelteem kritta,
To Kungu frehti peeluhdса,
Un luhgdamia pee fruktihm fitta:
, Ak Deewс! ja mannam behrninam,
Ja atpakkal to atdabbutu,
Gruhts muhsch un nelaimes schе buhtu,
Tad nedvhd to man nabbagam!

Tars muhschigs, gudrais, deerwigs prahs,
Kas allasch wissu labbu darras,
Lai noteek ween, un zits ne kahds!
Es laujohs tawa Lehwa=warrä
Ur wissu sawu behrinu!
Dohd muhscham to, kas mums par labbu,
Kaut neredsu es to, nedz dabbu,
Ko ne sinn kа es gribbetu!" — — —

Un nu tai galva nokahrahс,
Un palikla ar meeru, kluissu.
Ta Deewa rohkas atlahrwahs,
Kur katriis atrohd ihstu dussu.
Un nahwe pukki israhwa,
Un aisneffa pehz sawas wihses
Eksch debbesigas Paradishes,
To stahdiht eng'lu pulzina.

Lai gan schis stahsts irr pasalka;
Tak irr tee wahrdi pateeisiba:
Par wissu mihlib' stipraka
Ter ihsta mahtes=mihlestiba!
Das redsams wehl ik deeninäs.
Kaut tik schi mahtes=mihlestiba
Ta nepahrwehrstohs neleetiba,
Ka behrnus mihl, kа nelahjahs!

Bet kaut arr' brihschom nihkst un suhd
Schi stipra mahtes=mihlestiba;
Tak tas ne muhscham newarr buht,
Ka Jesu s Kristu s mihlestiba
Muhs kahdreib atstahrt warret!
Wunsch gahjis zettu dauds jo gruhtu
Ne mahte, kaut jo mihla buhtu,
Preeksch behrna staigaht paspehtu.

Wunsch debbes-laimi atstahjis
Un muhsu dehl eefsch behdahn dsiimnis;
Wunsch gruhtu nahwi iszjetis,
Un Deewa dusmas par muins grimmis, —

Ja paschà ellе nolaidees,
Lai mehs no nahwes glahbti kluhtum
Un muhsch'gu=dishmi eedabbutum! —
Ta ihsta mahtes=sirds pa teef'! —

E. Dünsberg.

T e e s a s f l u d d i n a s c h a n a s .

Tai 19tä Dezember s. g. taps Leela Behrsé tee no tahs bijuschas Leel=Behrses mohderes Zidowitz pee winnas noeschanas par Zahneem 1848 arrentes parradu dehl scheit atstahrt gohrju=lohp, zuhkas un aitas, prett skaitamu naudu wairaksohlitajeem pahrdohti, kas teem pirzejeem zaur scho tohp sinnamu darrihts. Leel=Behrses pagasta teesa, tai 26tä November 1849. 3
(L. S.)   ††† Pagasta wezzakajis F. Prinz.
(Nr. 146.)   Teesas krihweris Raž.

Z i t t a s f l u d d i n a s c h a n a s .

No Blihdenes pagasta zitti irr eedrohshinojusches no sowa mahju Inventariuma zittas leetas pahrdoht un zittas atkal pahr nowadda rohbeschein west, flehpt un paturreht. Blihdenes muischas waldischana tapehz zaub scho fluddinaschanu wisseem leek sinnamu darriht: ka no schihs appakschralftitas deenaß 1) ne weenam zilwelam, kas pee Blihdenes nowadda peederr, lai buhtu kahds buhdams, ne ko ne buhs doht us parradu; 2) ka bes kahdas shimes un ihpaschas muischas grabmatas un wehleschanas no Blihdenes laudim ne ko ne buhs pirk un prettim nemt, nei labbiu, nei sigrus, lohpus, aitas, zuhkas jeb zittas tahdas mahjuleetas; 3) ka teem, kas ta d arrihs prett scho fluddinaschanu, tillabb teem parradu dewejeem, kа arri teem pirzejeem un flehpejeem tahdu leetu, kas Blihdenes nowadda laudim peederr, buhs ja-ismakfa ta skahde pehz ta spreediuma, ko schi muischas waldischana par tahdahn leetahm irr nospreeduse un takseerejuze. Blihdenè, 15. November 1849.

Blihdenes muischas waldischana. 3

Tai 20tä Dezember s. g. taps Bokaischbumuischataas pee schihs muischas peederrigs Behrsu-krohgs or 80 puhrameetahni arramas semmes un peeteekamahni plawahm un gannibahm wairaksohlitajeem us arrenti isdohts, kas wisseem teem, kam patikh scho krohgu us arrenti nemt, tohp sinnamu darrihts. 2

Wirs-waggare, kam labbas parahdischana, war labbu weetu dabbuht, un tadehli lai peeteis Zahs Sarkana muischà pee muischas waldischana. Zahs Sarkana muischà, tai 22trä November 1849. 3